

Aarhus byråds journalsager (J. Nr. 54-1905)

Originalt emne

Jernbanevæsen

Jernbanevæsen/Aarhus Banegaardsforhold

Jorder

Jorder/Kommunens Jorder i Almindelighed

Jorder/Oplags-, Arbejds- og Lagerpladser

Uddrag fra byrådsmødet den 4. maj 1905 - side 17

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 54-1905)

Johan Pedersen med Forslag om, at en fra Marselisborgudvalget oversendt Sag, der var ansat til Behandling for lukkede Døre, maatte blive foretaget for aabne Døre, forsaavidt angik den Del af samme, der kunde forhandles saaledes.

Formanden havde ansat hele Sagen til Forhandling for lukkede Døre, da en Del af den var ønsket behandlet i et lukket Møde, og det næppe var heldigt at dele en Sags Behandling.

Nørgaard fraraadede at diskutere Sagen for aabne Døre, navnlig af Hensyn til det af Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse fremdragne Moment. Han vilde dog ikke absolut modsætte sig, at den delvis blev behandlet for aabne Døre.

Mikael Johansen var stemt for at forhandle Sagen med det samme.

Filtborg vilde støtte det af Johan Pedersen fremsatte Forslag angaaende Behandlingen af Sagen, som det var af Interesse for Kommunens Beboere at blive bekendt med.

Thomsen sluttede sig til de Talere, der ønskede Sagen behandlet for aabne Døre.

Det vedtoges at behandle Sagen for aabne Døre.

Johan Pedersen skulde, idet han forelagde Sagen, der var fremkaldt ved et Andragende fra Firmaet M. Rodkjær & Co. om Køb eller Leje af et Areal til Oplagsplads for Trælast, bemærke, at det, Spørgsmaalet drejede sig om, var Udnyttelsen af Kommunens Arealer i Mølleengen, der var tænkt udlagt til Fabrikskvarter. Under Forhandlingerne forrige Aar om den saakaldte "Aabysag" havde der været en Del Tale om disse Arealer, og nu havde der som sagt meldt sig en Køber til c. 20000 kv Alen af disse. Efter det fra Marselisborgudvalget foreliggende Forslag vilde man kunne faa c. 10. Tdr. Land anvendelige for 52000 Kr. Det var jo ikke saa lille et Beløb, men det hele behøvede jo ikke at tages paa een Gang, og Grundene vilde med Tiden blive meget værdifulde dernede. Det galdt blot om at finde en Maade, paa hvilken Prisstigningen kunde komme Kommunen til Gode, og Princippet for Udnyttelsen af Grunde kunde man godt underkaste en Behandling for aabne Døre. Foreløbig skulde han henstille, at Udvalget bemyndigedes til at gaa videre i Sagen og overveje, hvorledes det ommeldte Areal kunde gøres nyttebringende for Kommunen.

Nørgaard kunde finde det glædeligt, hvis man havde Grunde til et Fabrikskvarter i Mølleengen og kunde faa dem solgt. Der var imidlertid den Omstændighed, der burde tages i Betragtning ved Sagens Behandling, at Generaldirektøren for Statsbanerne i sin Tid havde henvendt sig til den nu afgaaede Borgmester og Taleren som Formand for Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse med Oplysning om, at det nu omhandlede Areal delvis omfattedes af de af Statsbanerne projekterede Planer til Ordning af Byens Banegaardsforhold. Udvalget havde senere meddelt Generaldirektoratet, at der nu var Planer oppe angaaende Anvendelsen af de ommeldte Arealer, men man havde ikke modtaget noget Svar endnu. Det forekom ham ikke, at man burde tage endelig Stilling til Sagen, forinden man vidste, hvad Statsbanerne ønskede.

Thomsen havde under Behandlingen sidste Vinter af "Aabysagen", udtalt sig mod det da fremsatte Projekt, navnlig fordi han - hvad han ogsaa udtrykkelig gjorde gældende - ikke ansaa det for rigtigt, at Kommunen ikke selv havde Arealer egnede til et Fabrikskvarter, hvad de, der var stemt for Projektet, hævdede til Gunst for dette. Han udtalte allerede den Gang, at der var Planer under Overvejelse angaaende Benyttelsen af Kommunens Grunde i Mølleengen, og det forekom ham rigtigst, at Kommunen selv tog denne Sag i sin Haand og selv gennemførte de nødvendige Vej og Sporanlæg derude, saa kunde man altid senere

eventuelt forhandle med Anlæggerne af et Fabrikskvarter i Aaby. Naar det nu oplystes, at Statsbanerne mulig kunde faa Anvendelse for en Del af Byens Areal i Mølleengen, var det ganske vist et nyt Moment, der maatte tages i Betragtning ved Sagens Afgørelse, men det syntes ham nærmest, at det netop tilskyndede til at handle hurtigst muligt. Naar Statsbanerne skulde til at ekspropriere de Grunde, de skulde bruge, vilde Værdien af dem blive ansat efter samtlige foreliggende Omstændigheder, og kunde man paaberaabe sig, at man havde Køber til en Del af dem, maatte den Omstændighed formentlig ogsaa tages i Betragtning ved Vurderingen af dem. Han skulde derfor tilraade, at der blev givet Udvalget Bemyndigelse til at forhandle med den ommeldte Køber.

Filtborg følte sig overbevist om, at de omhandlede Grunde i Mølleengen vilde blive meget værdifulde for Byen. De egnede sig udmærket til Fabriksanlæg og Oplagspladser, idet de ved Spor let kunde sættes i Forbindelse med Jernbanen, og det var glædeligt at se, at de Næringsdrivende i Byen nu begyndte at ytre Ønske om at købe Grunde derude. Han fandt ikke, der var nogensomhelst Anledning til at afvise Købere alene paa Grund af den berørte Henvendelse fra Generaldirektøren for Statsbanerne. Noget andet var det, hvis der forelaa et bestemt Bud fra Banerne paa et Areal derude, men saaledes som Forholdet for Øjeblikket stillede sig, burde man i første Række tage Hensyn til Byens Borgere og deres Ønsker. Han kunde støtte det af Johan Pedersen fremsatte Forslag.

Johan Pedersen var villig til at erkende, at man selvfølgelig burde tage alt fornødent Hensyn til Statsbanerne, ligesom man naturligvis ikke burde indlade sig paa med en mulig Ekspropriation i Tankerne at træffe nogensomhelst pro forma Foranstaltninger angaaende Arealerne i Mølleengen. Men man maatte erindre, at en privat Udtalelse fra Generaldirektøren ikke kunde have afgørende Betydning, da det jo dog i sidste Instans var Lovgivningsmagten, der skulde træffe Afgørelse angaaende Ordningen af Banegaardsforholdene. Det kunde vare adskillige Aar endnu, inden en saadan Ordning blev truffen, og det var jo dog kun naturligt, at Kommunen høstede Fordelen af den Stigning af Arealernes Værdi, der utvivlsomt vilde finde Sted, medens Banegaardsspørgsmaalet var under Overvejelse. Man burde blot se at finde en Maade at sælge paa, saaledes at Prisstigningen kom Kommunen til Gode, men saavidt ham bekendt var den Køber, der nu havde meldt sig, villig til at indgaa Arrangement i den Retning.

Laursen vilde give Udvalgets Forslag sin Støtte. Det forekom ham at være lovlig fordringsfuldt af Statsbanerne at forlange, at Kommunen skulde lade sine Grunde henligge

ubenyttede, indtil de engang maaske fik Brug for dem. Generaldirektøren kunde tilmed ikke engang vide, om de af ham projekterede Planer nogensinde blev til Virkelighed. Det største Hensyn man efter Talerens Mening burde vise Statsbanerne, var at lade dem vide, at man nu havde en Køber til en Del af de Grunde, som de havde omtalt eventuelt at faa Brug for, og saa maatte de selv afgøre, om de kunde faa Bemyndigelse til at købe nu, eller om de maatte lade Udviklingen gaa sin Gang.

Schourup havde af nærliggende Grunde ikke deltaget i den i sin Tid førte Debat om "Aabysagen". Under denne var det fra den ene Side blevet hævdet, at Kommunen havde salgbare Grunde i Mølleengen, men han maatte indrømme, at han egentlig troede, at de nævnte Grunde var ganske bundløse og derfor uanvendelige. Havde man imidlertid som nu af Udvalget hævdet virkelig et Areal af c. 10 Tdr. Land, som man kunde sælge, vilde han ikke finde det rigtigt at udskyde Sagen, forsaavidt Størrelsen af det Areal, man nu kunde sælge, nogenlunde stod i Forhold til de Udgifter, det vilde medføre at gøre Arealet anvendeligt. Statsbanerne skyldte man nok et vist Hensyn, men man burde dog ikke for deres Skyld tilsidesætte Kommunens Interesser. Der var næppe noget i Vejen for foreløbig at lade Udvalget arbejde videre med Sagen.

Mikael Johansen syntes, at man skyldte Udvalget Tak for, at det havde paavist, at man selv havde Grunde, der med Fordel kunde sælges til Fabriksanlæg og lignende. Det var saa meget heldigere, at det blev Offentligheden bekendt, at man havde saadanne Grunde, som det tidligere havde været nævnt, at man havde afvist Folk, der ønskede af Kommunen at købe Grunde til industrielle Anlæg. Man burde maaske nok vise sig hensynsfuld overfor Statsbanernes Ønsker, men Borgernes Interesser gik dog i dette Tilfælde foran Statsbanernes, saa meget mere som der næppe var ret megen Udsigt til, at Banegaardsforholdene her i Byen vilde blive ordnede i de første 10 Aar, og det saaledes vilde medføre et betydeligt Rentetab, hvis man i hele den Tid skulde lade Grundene henligge ubenyttede.

Nørgaard skulde berigtige en Misforstaaelse, som adskillige af Talerne havde gjort sig skyldige i ved Omtalen af den tidligere førte Forhandling om den saakaldte "Aabysag". Under den Sags Behandling blev der netop af dem, der støttede Sagen, peget paa Arealerne i Mølleengen som mulig brugelige til Fabriksanlæg, men der blev samtidig hævdet, at andre Arealer til saadan Brug havde Kommunen ikke. Den i Dag førte Diskussion havde iøvrigt jo vist, at den omdebatterede Sag ikke egnede sig til at

behandles for aabne Døre. Man kunde ikke kalde det en privat Henvendelse, naar Generaldirektøren for Statsbanerne i denne sin Egenskab havde henvendt sig om de omtalte Arealer til Byens Borgmester og Formanden for det paagældende Udvalg, saa det vilde næppe være rigtigt i denne Sag at handle uden Henvendelse til Statsbanerne. Det kunde ogsaa meget vel tænkes, at man ved Samarbejde med disse kunde komme til en Ordning, der i lige Grad kunde tjene disse og Kommunens Interesser. At Løsningen af Spørgsmaalet om Banegaardsforholdene her i Byen laa saa langt ude i Fremtiden som af nogle hævdede, var langt fra givet; der var ingen der vidste, hvornaar den kom. Forsaavidt Sagen var bleven forhandlet for lukkede Døre, kunde han iøvrigt være fremkommet med Oplysninger, han nu maatte tilbageholde. Et var sikkert, at man ikke i Længden vilde staa sig ved at lægge Hindringer i Vejen for en fornuftig Ordning af Banegaardsforholdene her i Byen.

Thomsen forstod ikke rigtigt, hvorfor man ikke skulde kunne forhandle den foreliggende Sag for aabne Døre. Til Schourup kunde han sige, at denne kunde være ganske rolig for, at det forholdt sig som af Udvalget omtalt, at de nævnte Arealer i Mølleengen med Fordel kunde gøres salgbare. Han maatte vare sig mod, at der i hans første Udtalelse i Sagen saas en Opfordring til ved pro forma Foranstaltninger at give Grundene en tilsyneladende højere Værdi, end de havde. Han havde netop villet pointere, at man burde sikre sig, om man havde et reelt bestemt Tilbud fra anden Side, inden man optog nogen Forhandling med Statsbanerne om Ordningen i Mølleengen. Han tvivlede iøvrigt noget om, at Generaldirektøren for Statsbanerne paa det nuværende Stadium kunde have nogen begrundet Mening om, hvilken Plan der vilde blive fulgt angaaende Banegaardsforholdene her.

Filtensborg havde ikke megen Tillid til, at det blev til noget med Statsbanernes Projekter betræffende Banegaardsforholdene her i Byen. For ca. 6 Aar siden begyndte de at tale om Anlægget af en Godsbanegaard her, i hvilken Anledning Kommunen ydede et kontant Tilskud af 30,000 Kr. og gav et Grundstykke paa 40 Tdr Land. I de derefter forløbne Aar havde Statsbanerne haft Lejeindtægten af Jorden og Renten af Kapitalen, men Banegaarden havde man ikke set noget til. For en Udgift af 18 à 20,000 Kr. kunde man anlægge en Vej med Spor fra Hammelbanen til faste og salgbare Arealer i Mølleengen paa ca. 8 Tdr. Land, og det vilde være ganske meningsløst, om man vilde undlade at benytte de fra private kommende Tilbud om Køb af Grunde af Hensyn til Statsbanerne, der oven i Købet næppe fik Brug for mere Jord derude, end de allerede havde.

Sabroe var af den Mening, at det vilde have tjent Sagen bedst, at man havde behandlet den for lukkede Døre, i hvilket Tilfælde man med større Frihed havde kunnet udtale sig om de forskellige Momenter, der gjorde sig gældende ved dens Afgørelse. Man skulde i det hele taget ikke for aabne Døre forhandle Sager, hvorved man kom ind paa Forholdet til andre Autoriteter. Taleren kunde, forsaavidt Behandlingen ikke havde fundet Sted for aabne Døre, for sit Vedkommende have haft Lyst til at gøre nogle Bemærkninger ogsaa om visse private Interesser, der spillede en Rolle under Sagen, men han skulde nu indskrænke sig til at bemærke, at der formentlig godt kunde gives Udvalget den ønskede Bemyndigelse til at forhandle med den ommeldte Køber.

Laursen kunde vel sætte sig ind i, at Generaldirektøren gerne saa, at Kommunen intet foretog sig med Hensyn til Frugt bargørelsen af de nævnte Arealer, eller i hvert Tilfælde forinden underrettede ham derom. Men man kunde dog vel ikke fortænke Byraadet i, at det, naar der var Udsigt til, at man kunde faa noget Udbytte af sine Grunde dernede, benyttede Øjeblikket, i Stedet for at tage Tabet ved en yderligere Udskydelse af det Tidspunkt, da Grundene kunde give nogen Indtægt. Det forekom ham, at der i Nørgaards sidste Udtalelse laa en lille Modsigelse, idet han dels angaaende Ordningen af Banegaardsforholdene havde antydnet, at han havde kunnet give yderligere Oplysninger i et lukket Møde, dels havde udtalt, at ingen kunde vide noget om, hvornaar de omtalte Forhold vilde blive ordnede; det sidste var sikkert fuldstændigt rigtigt.

Johan Pedersen havde ikke mærket noget til, at der var sket den mindste Skade ved for aabne Døre at diskutere denne Sag, som Byens Borgere i Virkeligheden havde Interesse af at faa Oplysning om. Forholdet til Statsbanerne var maaske det eneste, der ikke burde have været omtalt, men det kunde ogsaa meget godt være holdt udenfor Diskussionen. Naar man i sin Tid havde bragt saa store Ofre i Anledning af den projekterede Godsbanegaard, var dette sket af Hensyn til den Forøgelse, man ved denne havde ventet for Kommunens Arealer i Mølleengen. Nu da det viste sig, at der var Folk, der ønskede at købe Grunde dernede, burde man ikke vise dem bort; man skulde ikke dæmme op for Udviklingen.

Nørgaard var bange for, at han maatte have udtalt sig noget uklart, siden han stadig blev misforstaaet. Det havde aldrig været hans Mening, at man for en længere Aarrække eller paa ubestemt Tid burde opsætte at gøre Kommunens Grunde nyttebringende. Men naar Generaldirektøren for Statsbanerne, der havde ladet forstaa, at de nu omhandlede Arealer

delvis omfattedes af Planerne for Ordningen af Banegaardsforholdene, og altsaa maatte vide Besked om disse Planer, havde ønsket Samarbejde med Kommunen paa dette Omraade, fandt han, at man skyldte Statsbanerne ikke at tage nogen endelig Bestemmelse disse Grunde vedrørende og navnlig ikke sælge nogen Del af dem, forinden man havde forhandlet desangaaende med Banerne. En saadan Forhandling kunde meget hurtigt finde Sted og vilde have praktisk Betydning, idet det som af ham tidligere paaapeget meget vel kunde tænkes, at Samarbejdet med Statsbanerne kunde resultere i en Planlægning for de paagældende Arealers Benyttelse, der foruden at imødekomme disse Ønsker tillige kunde være af Fordel for Kommunen.

Laursen saa lidt anderledes paa Sagen end den foregaaende Taler. Forholdet var efter hans Mening dette, at man skyldte Generaldirektøren for Statsbanerne et Svar paa hans Henvendelse til den nu afgaaede Borgmester og Nørgaard, og derfor burde man meddele ham, at man nu laa i Underhandling om Salg af et Stykke af de ommeldte Arealer. Derefter maatte det blive Generaldirektørens Sag eventuelt at komme til Kommunen, hvis Statsbanerne allerede nu ønskede at faa mere Grund i Mølleengen, og paa den Maade vilde Kommunen faa en langt bedre Stilling i en Forhandling om Overdragelse af Grund til dem, end om man nu fra Kommunens Side indledede en Konference med dem om Udnyttelsen af Arealerne i Mølleengen.

Johan Pedersen var enig med Laursen i, at man overfor Statsbanerne fik en bedre Position ved blot at svare dem som af ham foreslaaet, og derefter lade Udvalget forhandle med den Køber, der havde meldt sig, eventuelt faa et bestemt Bud fra ham. Derved vanskeliggjorde man i og for sig ikke nogen Ordning i Overensstemmelse med Statsbanernes Ønsker, hvis de skulde henvende sig til Kommunen med et bestemt Forslag, idet det jo ikke var Meningen straks at sælge noget men blot ved Forhandling med Køberen at faa Klarhed over, om der var Mulighed for nu at udnytte Kommunens omtalte Grunde, hvilket det ogsaa var af Betydning at vide netop med en eventuel Forhandling med Statsbanerne for Øje.

Jacob Jensen havde ikke haft Grund til at fortryde den Stilling, han havde indtaget til den berørte Aabysag; det skulde nok vise sig at det var den fornuftigste. I den foreliggende Sag var han enig med Nørgaard; det vilde næppe være klogt nu at sælge sine Grunde i Mølleengen uden Hensyn til Statsbanerne og maaske derved umuliggøre, at Byens Banegaardsforhold engang ordnedes paa en heldig Maade.

Filtborg var sikker paa, at der ikke var nogen, der ikke vilde vise Statsbanerne al mulig

Imødekommenhed, men man kunde ikke vedblive paa det ganske ubestemte at afvente deres Beslutning om, hvilke Arealer de yderligere ønskede at kunne disponere over i Mølleengen. Sandsynligvis vilde der nu komme flere Købere til Grunde dernede. og dem burde man ikke afvise.

Nørgaard havde forstaaet det saaledes, - og anderledes forekom det ham ikke, at de faldne Udtalelser havde kunnet forstaas at Udvalget straks vilde forhandle med og eventuelt afslutte Handel med den vedkommende Køber om et Areal i Mølleengen. Naar det imidlertid som det syntes ikke var Meningen at sælge med det samme saaledes, at man kunde give Statsbanerne yderligere Meddelelse om, at man var i Færd med at udnytte de ommeldte Arealer, havde han for sit Vedkommende intet mod, at Udvalget fik den ønskede Bemyndigelse.

Laursen maatte hævde, at han ikke under Debatten havde ændret sin Stilling til Sagen. Det havde hele Tiden været hans Mening, at man burde tage det Hensyn til Statsbanerne at meddele dem, at man nu havde en Køber til et Areal i Mølleengen, og saa maatte de selv om, hvorvidt de i den Anledning vilde indlede Forhandling med Kommunen, men derfor var der jo intet til Hinder for, at Udvalget kunde fortsætte Forhandlingerne med den omtalte Køber.

Johan Pedersen fremhævede, at det Udvalget ønskede blot var at faa Bemyndigelse til at forhandle videre med den ommeldte Køber. Spørgsmaalet om Prisen for Grundene derude, var jo holdt ganske uden for Forhandlingerne, og allerede af den Grund kunde der ikke blive Tale om noget Salg straks.

Marselisborgudvalget bemyndigedes til at fortsætte Forhandlingerne med den eventuelle Køber.

13. Vestesen skulde ikke undlade at meddele, at de af vedkommende Grundejere gjorde Forsøg paa at tilvejebringe Enighed om Asfaltering af Nørre Allé nu var strandede, hvorefter der straks vilde blive taget fat paa Brolægningen af den paagældende Gade.